

Nr. 2 (11)

OKTOOBER 1938

TOOLIS- TEATER

TEATRIKUNSTI
A J A K I R I

III AASTAKÄIK

HIND 20 SENTI, ÜHES KAVAGA 25 SENTI

Sisu:

	lk.
<i>Nigol Andresen.</i> LUTSU HUUMOR SÄREVI RAKENDUSES	31
<i>Bernhard Linde.</i> DRAAMA MÕISTE LANGUSEST MEIL	35
<i>Cordatus.</i> STRINDBERG INIMESENA	42
<i>Leo Soonberg.</i> POLEEMIKAST	46
<i>Bernhard Linde.</i> TŠEHHI TEATRITE MÕÖDUNUD HOOAJA LÖPP	51
<i>Oskar Kurmiste.</i> OSKAR LUTSU JUURES	56
KROONIKAT	58

Teatrikunsti ja kirjanduse ajakiri „*Töölisteater*“. Väljaandja: Tallinna Töölisteatri ühing. / Vastutav toimetaja: JOHANNES PÖLDROOS. / Tegevtoimetaja KARL FREIBERG. / Ilmub kuus korda aastas. Tellimishind 75 senti aastas, üksiknumber 20 senti. / Toimetuse ja talituse aadr.: Tallinn, Sakala 6, telefon 312-00. / Toimetaja kõnetunnid kella 10–12, telefon 315-33

Nigol Andresen

Lutsu huumor Särevi rakenduses

Näitekirjanduse ükskõik missuguse teose lugemisele asudes tuleb meelde Artur Adsoni ümberhinnang (Varamu 5, 1938):

„Kust on tekkinud müüt, et eesti lavakirjandus ei küündivat eesti jooksvate aastate romaani ja novelli tasemeni? Muist omajaolisest hindajate võhiklusest (draama suhtes), muist aga kindlasti inertsi ning järgmisest asjaolust: kutselise teatri algusest saadik on eesti lavateose ühtesoodu laval seisnud kõrvuti maailmakirjanduse vastavate toodetega... Romaanil ja novellil on olnud lahedam, neid ei ole alatasa kõrvutatud välissaavutustega ja suurem hulk publikut ei ole teadlikki neist vahedest, mis on olemas maailmakirjanduse väärttoodete ja meie oma *tärgkava* ja positsiooni poole rühkiva (ja ka *positsioonile juba puhkama jäänud*...) romaani ning novelli vahel.“ (Kursiivid tsiteerija omad.)

Nii häätahlikult kui tahaksime suhtuda rikkalikku algupärasesse dramaaloomingusse, on meil vahetevahel hää kätte võtta Heinrich Heine 102 aasta eest kirjutatud teatrikirju August Lewald'ile.

„Või on see õige“, küsib Heine, „et meie, sakslased, tõepoolest ei suuda hädad naljamängu produtseerida ning oleme määratud igavesti tooma seesugust kirjandust prantslastelt?“

Ei cita ka auhindamised ja võistlused. „Kuulen, et olete ennast Frankfurdis selle küsimusega nii kaua vaevanud, kui määrasite meelega Teie ise, armas Lewald, žürii meeste sekka, ja J. G. Cotta raamatukauplus pani teid niikauaks õlleta ja tubakata luku taha, kuni tegite oma dramaturgilise otsuse. *Vähemasti saite sellega hää naljamängu aine.*“

„On samuti eksimus, kui saksa Thalia viljatus pannakse vaba õhu puuduse või, lubage mulle kergemeelne sõna, poliitilise vabaduse süüks. See, mida tavaliselt nimetatakse poliitiliseks vabaduseks, ei ole naljamängu valmimiseks sugugi vajalik. Mõeldagu ainult Veneetsiast, kus tinakambritest ja salajastest uputamisasutustest hoolimata Goldoni ja Gozzi siiski oma meisterteosed löid, Hispaanias, kus absoluutsest tapakirvest ja õigeusklikust tulest hoolimata loodi väärtuslikke mantli ja mõõga näidendeid; mõeldagu

Molière'ist, kes kirjutas Louis XIV ajal; isegi Hiinas on suurepäraseid naljamängusid."

Missuguseid vooruseid ei olekski eesti Thalia, huumorilt on ta vaene. Juhtub nii, et naljamängki ei ole naljamäng.

Meelitavad lugema nende proosateoste dramatiseeringud, mis algseski kujus ei esine suurte pretensioonidega, vaid mis on andnud jätkuvat lektüüri noortele ja vanadele, eeskätt aga noortele: O. Lutsu Tootsi lood, „Kevade“, „Suvi“ ja „Tootsi pulm“ A. Särevi traditsiooniliste dramatiseeringutena.

„Kevade“ A. Särevi lavastusena on pigemini lavaline idüll kui drama tavalises mõttes, samuti kui O. Lutsu algne vorm on pigemini rida pilte kui novell. Siin on laval rida huvitavaid kujusid, ütleksime, ainult huvitavad kujud, kuid ei ole nii kerge leida tegevust ühtlustavat niiti. Tali, Toots, Teele esinevad eelplaani, Tõnisson, Imelik, Kiir alalises tegevuses, samal ajal kui köster, Laur, Lible, rentnik, muud õpilased ja mitteõpilased esinevad juba tegevust võimaldavate objektidena või hoopis dekoratiivsete kujudena. Kuid dramavormi lühemas kujus „Kevade“ on muutunud hoopis enam psühholoogiliseks näidendiks kui ta algvorm proosas. „Tõe ja õiguse“ motiiv, sotsiaalsete vastuolude kajastus Tõnissonis ta võitluses saksa poistega, kuid ka Tali tõearmastus on kujunenud laval psühholoogiliseks stseeniks. Tali „kevade ärkamine“, armumine Teelesse, on esitatud suure delikaatsusega ja võikski olla kogu teose ühendavaks niidiks, kui Toots oma tembutamistega seda nii palju ei varjutaks. Teele ja Tali uus lepitamine Imeliku poolt on ootamatu, kuid ka ootusi sisaldav stseen.

See dramaatiline idüll kogu oma vähenõudlikkusega astub sammu psühholoogilise näidendi poole. Kuid kuivõrra ta on jäänud algvormi sisulistesse piiridesse, ei ole ta psühholoogilist külge uute sündmuste juurdetoomisega täiendanud.

Teemal: Toots, Kiir ja Teele on „Suvi“ korrapärase ehitusega naljamäng kogu tootsliku huumoriga, mis isegi Kiire suhtes ei lase ennast tigidusest varjutada. Õige on, et *kujudest* Kiir ja Lible on kõige täielikumad, isegi episoodiliselt erinev apteeker osutub näidendi ideekandjaks ja varjatud nukra motiivi esitajaks lõbusas näidendis. On samuti õige, et Toots on jäänud liig mitmekülgeks,

Soome riidekauplus

J. Laane – A. Mut

Soovitab omast rikkalikust valikust iga-sugust kodu- ja välismaa uudisriiet, nagu: palitu-, mantli- ja ülikonnariided. Mood-sad siid- ja villased kleidiriided. Kardi-
— nad, vaibad, tekid, pesuriie jne. —

Estonia teatrimajas nr. 13

Lavastus: Andres Särev

H. Vuolijoki. „JUSTIINA“

Lavapildid: Herbert Tamm

osalt endiseks Tootsiks, osalt aga hakkab muutuma päris tõsiseks meheks. Kuid siin on pääasi Tootsi ja Teele üksteiseleidmises, näidendi kulminatsioonis lõpetab eesriie tegevuse ega sunnigi enam ootama järgnevat tegevust. Ja on meeldiv kui näitejuht-autor laseb Teele ja Tootsi lõppsuudlemisel Liblale ja Kiirele ainult *kummalgi oma-moodi reageerida*, midagi lähemat ette kirjutamata.

See muhedalt humoristlik näidend tuletab meelde, et on naljamängu võimalusi, ja A. Särev on osanud O. Lutsu tagavaradest mitte ainult huumorit leida, vaid selle ka dramaatilisse vormi paigutada. Sest siin ei ole enam lihtsalt pilte, vaid tugev dramaatiline intriig.

Pööraseks janditamiseks läheb „Tootsi pulm“, ja sellisel lavalisel jandil ongi hädahoht varjutada kõike muud. Ei ole hädatarvilik atseen Lutsu juures, mis põhjendab ainult Lutsu tulekut pulma. Kuid siin enam kui mujal Tootsi lugudes areneb Teele lavaliseks *kujuks*. IntriiGINA käib siit läbi Tootsi ja Kiire, huumori ja pisikese tigiduse

Taimedõi

„STA“

kes kord on ostnud **ostab alati**

Teie ilme

veetlus oleneb Teie vääртеhteist!

KULD, HÕBE,
BRILJANDID,
KALLISKIVID
KAELAKEED,
SÕRMUSED jne.

on rikkalikumas valikus soodsaimate hindadega
saadaval

°/Ü. J. RUBIN

Tallinn, Viru t. 17. Telefon 447-36

vaheline võitlus, mis muutub kogu meeleoluks huumori võidu tähe all. Kaheksa pilti janti muutub summas ometi naljamänguks. Tootsist on kujunenud siin lõplikult mees, kes ravib huumoriga nii ennast kui teisi, „Tootsi pulm“ on rahvatükk kogu rahvapärasusega.

Küllap on vaadatud Luts-Särevi lavalugudele ka ülevalt alla ja kõneldud publiku lapsestumisest sellise repertuaari puhul. Küllap on kõneldud midagi ka maitsest. A. Särevi draamavormis jääb maitseküsimus juba lavastajate vastata. Lutsu-ainelised näidendid ei hari kraadelikku fraasi, vaid elustavad rahvapärast huumorit. Nad ei aseta nagu nende algne proosavormgi raskuspunkti ei „kõrgetele probleemidele“ ega „bioloogiale“. Neis tekib uus liik naljamängu, mida Eestis ei ole varem harrastatud: humoristlik naljamäng.

Ei taha see olla „vaimukus“, ei taha siin iga üksik lause rake-tina õhku tõusta. Et siin koomika areneb mitte üksikust repliigist vaid kogutegevusest ja kogutegevuses arenenud kujust, see tõstab esikohale terviku enam kui esimesel lugemisel märkamegi. See terviklus aga ei luba jääda Tootsil ja Kiirel *ainult* naljamängu paratamatuiks osadeks, ühel subjektiks, teisel objektiks, vaid põhjendab nende tegevust ja esitab kõrvalmotiivide kaudu nende kujude traagilisigi jooni.

Huumori vabastamine satiirist, puhta huumori esitamine näitelaval ei kordu eesti kirjanduses tihti. Vana Kitzberg suutis seda „Kosjasõidu“ jandis. Lutsu-aineline Särev on astunud siin sammu edasi tavalise näidendi poole.

Kui eesti Thalia tavaliselt on humorivaene, siis Tootsi lood näitelaval on sellepoolest hinnatavad. Millega meie ei taha nõuda, et näitelaval peaks valitsema *ainult* huumor; kuid rikkam on näitelava, kus esineb ka huumorit.

H. Vuolijoki. „JUSTIINA”. Stseen II vaatusesest
Lavastus: Andres Särev Lavapildid: Herbert Tamm

Bernhard Linde

Draama mõiste langusest meil

Peaaegu kõigil kultuuraladel oleme meie iseseisvuse aastail õige tunduvalt tõusu näidanud: meie jutustav proosa ja luule on tõusnud oma parimais palades rahvusvahelisele tasemele ja seda juba enne meie kirjanduses loodetavasti pea algavat „juhuveo ajastut“. Seda rõõmustavat asjaolu märkides ei saa siiski vaikida sellest, et on alasi, millistel meie oma iseseisvuse aastail ei ole saavutanud isegi käesoleva sajandi alguse tippsaavutuste taset. Eskätt on selleks alaks draama selle sõna laialisemas mõttes. Tõendused: E. Wilde „Pisuhänd“ komöödiana, A. Kitzbergi „Libahunt“ ja A. H. Tammsaare „Juudit“ (ilmunud küll iseseisvuse algul, aga loodud enne seda) draamadena on jäänud veel ületamatuiks ka iseseisvuse ajastu parimates dramaatilistes teostes, H. Raudsepa näitekirjanduslikus toodangus. Kuid mitte ükski kirjanduslike tulemuste alal ei tule meil märkida seisakut, vaid ka näitekirjanduslike teoreetiliste mõistete arengus oleme meie allamäge libisema hakanud.

Selle põhjused?

„VIRU-KOHVIK“

-Restoran

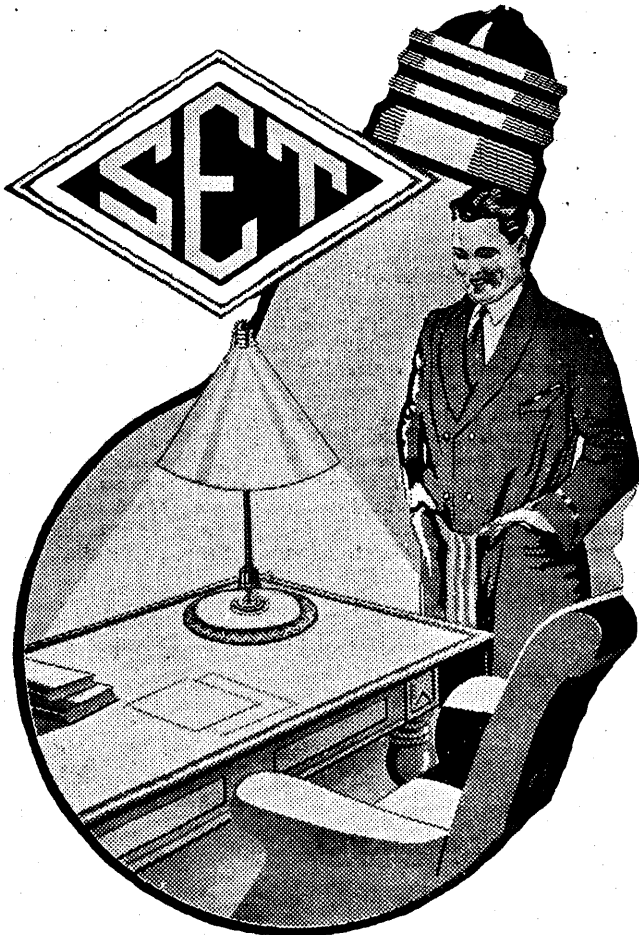
Muusika • Tants • Alkohol

„GLORIA-DANCING“

Tants ja Kabareé •

Meeleolu Baaris

Meie teatrid vajavad tänapäeval mängimiseks märksa rohkem näidendeid kui enne iseseisvuse ajastut, aga nende hankimine on olnud võrdlemisi ühekülgne ja pole vist küll üheski teatris sündinud sellise süstemaatilisusega nagu näiteks Menningu-aegses „Vanemuises“. Neil asjaoludel on kõigi meie teatrite repertuaarides esitatud näidendid, mida võiks nimetada „täitematerjaliks“. Sellist täitematerjali on meie teatrid hankinud nii välis- kui ka sise-maalt. Sisemaiseks täitematerjaliks on olnud meie teatritele väga oluliselt igasugused dramatiseeringud, peamiselt meie menukamate jutustava proosa teoste järgi valmistatud. Need dramatiseeringud ja siis veel igasuguste kolmanda-, neljanda- jne. järguliste algupäraste lavateoste lavaletoomine on meil lagastanud mõistet draama-kompositsioonist, nii meie näidendeid kirjutavate kui ka vaatavate inimeste juures. Sest kui aastast aastasse vaadelda lavadel näidendeid, mis oma ülesehituselt on vaid elavad pildid, siis peavad kaduma või vähemalt tuhmenema draama konstruktsiooni mõisted, millistes on kasvanud allakirjutanu põlv, kellele moodustasid kompositsiooni suhtes H. Ibseni näidendid tippsaavutuse. Allakirjutanu on üliõpilasena pühendanud kokku paar semestrit Tartu, Kristiaania (Oslo) ja Berliini üli-

H. Vuolijoki. „JUSTIINA“

koolides näidendi kompositsiooni analüüsivate loengute kuulamisele ja seminaritöödele ja seal kindlaks kujunenud mõistetele on tulnud hiljem minna tõelise tuleproovi meie dramatiseeringute ja paljude algupärase näidendite laval vaatlemisel. Ja kuidas sellised lodevalt kokku klopsitud, oma ülesehituses logisevad näidendid võivad lagastavalt mõjuda kindlaveendelisest lugejasse, seda oli allakirjutanul võimalik isiklikult kogeda, kui Draamateatri osauhisus korraldas näidendite võistluse ja seal tuli umbes ühe kuu jooksul viis tosinat näidenditeks ristitud kirjatööd läbi lugeda. Selline konstruktsioonilt lodevalt seotute ja kõikjal nagisevate teoste järjekindel lugemine tahtiski vägisi draama kompositsiooni õigeid mõisteid väärata ja tuli ennast tõepoolest kindlalt vaos hoida, et mitte lasta end ajada draama mõistete lageduse triivjäässe.

Näitena kui lodevaks on meil muutunud mõisted dramaatilistest kompositsioonist meie noorema põlve parimategi kirjanikkude näitekirjanduslikkus toodangus, — seda demonstreerib meile August Mälk oma „Metshumalas“, mis praegu „Estonia“ ja „Vanemuine“ mängivad. Kui me sel puhul veel meenutame, et nimetatud näidendi autor just oligi, kes ühes intervjuus kiitvalt lausus, et temale on need näidendi-kompositsioonilised ja tehnilised küsimused päris selged ja seetõttu näidendi kirjutamine romaani kirjutamisega võrreldes vaid kerge naljategu. Oma kahe viimase näidendiga, „Sikud kaevul“ ja „Metshumal“ on aga Aug. Mälk veenvalt tõendanud kui kaugel

MEESRATSEPA - ÄRI

ROOSIKRANTSI 16-2
KÕNETRAAT 475-73

Laos alati
suures valikus

kodumaa- ja inglise riiet
Riigiteenijaile äärmaks võimaldatud

Paul Liivak
Tallinn

ta tõepoolest korraliku ülesehitusega näidendi kirjutamise oskusest viibib. Viiks pikale kogu selle võltsi loetlemine, mis leidub mõlemas eelnimetatud näidendis, kuid allakirjutanut huvitasid ka need arusaamised, mis Aug. Mälk'ul on näidendi ülesehitusest ja kuis ta on H. Ibsenilt käinud laene teemas ning millised viperused teda sellel teel on tabanud. Kui nende ridade kirjutajal oleks tulnud „Metshumala“ üle vene keeles arvustust kirjutada, siis oleksin ma sellele kindlasti eestimeelseks pealkirjaks pannud: „Ibsen po eselski“, mõeldes sealjuures näidendi autori kodukolkaalastele näitetehnilistele mõistetele ja arusaamistele. Aga Aug. Mälk on kahtlemata siiski veel meie noorima generatsiooni andelisemaid kirjanikke!

Draama mõistete lageduse triivjää ummikusse näikse olevat lasknud end ajada ka need meie teatriarvustajad, kes Gabryela Zapolska „Preili Maliczewska“ esietenduse puhul sellele lavateosele ette heitsid dramaatilise pinge puudust. (Pro domo mea: Käesolev sõnavõtt ei ole tingitud sellest kõrvalise tähtsusega asjaolust, et allakirjutanu on eelnimetatud näidendi tõlkijaks, vaid asi seisab üksi ja ainult selles, et selgitada dramaatilise pinge mõistet.)

„Preili Maliczewskale“, sellele poola naturalismi ajastust päritolevale omaaegsele hiiheteosele, võib ette heita vananemist, võib seda hurjutada nähtuste käsitlemise eest, millistest meie aeg juba üle on jõudnud, võib vaielda ka aine käsitlemisviisi üle ja vast ehk paljustki muust selles näidendis heidutatud olla, aga leida selles dramaatilise pinge puudust, selleks peab küll juba kanapimeduse tõve all kannatama või jälle täiesti lage olema draama mõistete suhtes. Muidugi ei kõnele ma siin arvustajast, kes eelistab igale, ka kõige väärikamale väliskirjandusest tõlgitud näidendile kodus kasvanud näitekirjanduslikke, nõndanimetatud algupäraseid, tohla-kaid, kuna sellises mentaliteedis puuduvad üldse kirjandusteoreetilised mõisted, vaid leidub ainult omakasu ajurlikku taipu. Meie kõneleme siin vaid teatriarvustajaist, kellest võiks oletada, et nad on tuttavad ka näitekirjanduse

EESTI OMAVALITSUSTE JA
ÜHISTEGELISTE ASUTUSTE
KINDLUSTUS A/S.

„OMA“

KINNISVARAD TARTUS JA VILJANDIS

TULE-, ELU-, JA TEISED TAHTSAMAD KINDLUSTUSED

SELTSI JUHATUS:

TARTUS, RIIA TÄNAV 35, TELEFON 3-44

TALLINNA OSAKOND:

TALLINN, V. KARJA 9, TELEFON 437-59

G. Zapolska. „PREILI MALICZEWSKA“

Lavastus: Priit Põldroos

Lavapildid: Herbert Tamm

teoreetiliste aluste ja nõuetega. Pealegi kui õnneks just viimastel on tegelike teatriarvustajaina praegu siiski enamus.

Enne kui minna kergesuleliselt väitma, et „Preili Maliczewskal“ puudub dramaatiline pinge, oleks olnud vajalik meenutada vaid selle näidendi sündmustikku. Alles selle järele poleks ka kahju teinud, kui teatriarvustajad oleksid püüdnud enestele selgitada, kes oli Gabryela Zapolska. Ja selle kohta oleks võinud leida mõningaid andmeid isegi eestikeelsetest kirjutistest. Siis oleksimegi kuulnud, et Gabryela Zapolska oli mitte ükski mööduandev naiskirjanik poola naturalismi ajastul, vaid samal ajal nii oma kodumaa kui ka Pariisi esimestes teatrites loorbereid löikav esmajärguline näitlejanna, kelle lavateoseid mängitakse ka tänapäeval nii Poolas kui välismaalgi. Ma ei taha juhtida meie arvustajaid poolakeelsetele, neile arusaamatutele allika-tele, vaid pöördume üksi meiegi teatri ringkondades küllalt tuttava perioodiliselt ilmuva prantsuskeelse koguteosega „Le Théâtre en Pologne“, mida koos välja annavad „Poola näitekirjanike ühing“ ja „Poola kunsti välismaal edendamise selts“ ja mille 4. nri 61. leheküljel meie võime lugeda: „Il nous reste encore à mentionner l'oeuvre dramatique des femmes-auteurs en Pologne. Elles ont déjà une page honorable dans notre littérature, grâce au talent puissant et fécond de Zapolska qui, dans le théâtre d'avant-guerre, occupait une des places les plus en vue.“

IGAKS HOOAJAKS mitmesuguseid kodu- ja välismaa

KARUSNAHKU soovitab

K/M. ABRAMSOHN

TALLINN, VIRU TÄN. 5. TELEF. 447-62.

Oma parkimise ja värvimise tööstus kroonitud kuldaurahaga
MÕJK SUUREL JA VÄIKESEL ARVUL

Aga jätame kõrvale selle, mis Gabryela Zapolska oli ja on poola ja välismaisele näitekunstile ja näitekirjandusele, ja võtame ning vaatleme lahtiste silmadega ja avameeli seda, mis meie nägime „Töölisteatri“ lavalt „Preili Maliczewska“ esietendusel.

Selle näidendi esimeses vaatuses leiame tehniliselt päris laitmatu ekspositsiooni, mis juhib vaatleja tulevastele sündmustele miljöö ja osalt ka tegelasi andvase situatsiooni, mille tundmine on hädavajalik järgneva tajumiseks. Meie ei kõnele siin tempost, millega seda vaatlejale serveerida tuleb, jättes lahtiseks, kas ekspositsiooni areng peab olema aeglane, et vaatleja sellesse süveneks kordkorralt, või jälle kiirem, oletades, et vaatleja on suuteline haarama ekspositsiooni juba lennult, nii et mängida võib ka forssee-ritumalt. Need kõik on juba puhtmängulised küsimused, millest pole autori antud tekstiga midagi ühist.

„Preili Maliczewska“ teises vaatuses peab näidendi tegevus tõusma oma kulminatsiooni ja „Preili Maliczewskas“ näemegi seda: poeg armub isa armukesesse, ema teeb nimitegelase päästmiskatseid, peategelase uue armuke kätte sattumise sissejuhatus — juba sellest kõigest on küllalt, et saavutada näidendis tõelist dramaatilist pinget, kui pealegi saavutajaks on nii kõrgeandeline kirjanik nagu oli seda kahtlematult Gabryela Zapolska, keda meie tunneme näidendite „See teine“ (1896), „Malka Schwarzenkopfi“ (1897) ja „Proua Dulksa moraali“ (1907) kaudu, kõnelemata sama autori naturalistlikest romaanest.

„Preili Maliczewska“ kolmandas vaatuses algab mõõn, mis lõpeb tagasilangusega apaatsusse, paratamatusse. Siingi oleks raske leida, mida võiks draama tehniliste võtete vastu eksimusena mainida.

Draama tehnilise konstruktsiooni tundjad asetavad muidugi kohe küsimuse: jah, kompositsiooniliselt, tehniliselt võib küll kõik korras olla, aga kuidas on lugu kondikava küljes oleva lihaga, s. o. tegelastega kui elavate inimkujudega? Muidugi on need pärit ajastust, millest meie kõik oleme ammu välja jõudnud ja mida nooremad meist enesele vaevalt suudavad ette kujutada. Miljöö on aga iga naturalistliku kirjaniku teoses õige oluliseks

G. Zapolska. „PREILI MALICZEWSKA“

elemendiks ja seda on see ka poola naturalistliku naiskirjaniku Gabryela Zapolska kogu toodangus, „Preili Maliczewska“ kaasa arvatud. Vananemisest aga ei päästa kedagi ega midagi üksi vahend. Ei pääse sellest ka kirjanduslikud teosed. Allakirjutanu on kindlalt veendunud, et teatriarvustaja, kes ei tea ega ole kuulnud, kes ja mis mees oli „Noora ehk nukkude kodu“ autor, vaid kes otsustab ainult ja üksi selle järgi, mis ta lavalt näeb, kui praegu talle mängitakse „Noorat“, lausub veelgi krõbedamaid sõnu selle näidendi tehnilistest puudustest, pragab veelgi valjemalt kui tegid seda meie arvustajad, kes leidsid tehnilisi puudusi Gabryela Zapolska teoses, kuna nad nähtavasti teadsid sellest poola kirjanikust ja ta toodangust niisama vähe kui näiteks allakirjutanul on aimu Tšiili naturalistliku draama esindajaist, kelle olemasolust ma mitte kui midagi ei tea.

Viimane võrdlus salpeetri riigiga ei tarvitse sugugi huupi haaratuna tunduda, kui vaid meenutada, et Poola rikkalik näitekirjanduslik toodang on seni kahjuks jäänud meie kutselistele teatritele peaaegu niisama kaugeks kui eelnimetatud Ameerika riigi oma, sest kogu meie kõigi kutseliste teatrite tegevuse aja kestes kuni käesoleva hooaja alguni on meil registreerida vaid kolme poola autori teoste ettekanded, kellest üks, ja nimelt just esimene, pealegi saksa näitekirjanikuna meile ilmus: poola ja saksa keeles kirjutav Tadeusz Ritner oma näidendiga „Hundid öös“ tuli „Estonia“ lavale sakslasena ja teatriarvustus „paljastas“ temas poolaka, kuna alles Zofja Nalkowska tuli meile üle pooletoosina aasta tagasi Tartu ja Narva teatritesse esimese poola näidendiga „Naiste maja“ ja temale järgnes siis möödunud hooajal teine poola näitekirjanik Gabryela Zapolska näidendiga „Proua Dulka moraal“ „Töölis-teatris“ Tallinnas ja „Vanemuises“ Tartus. Alles tänavune hooaeg lubab sellesse pöörde tuua. Toogu see siis ka pöörde poola näidenditest arusaamise!

KOMPVEKI- JA SHOKOLAADITÖÖSTUS

„ENDLA“

OMAN. V. PALIAS,

TALLINNAS, MAAKRI T. 28. TELEF. 313-60

Alati saadaval värskaid, parimaist
tooraineist valmistatud maiustusi.
MÜÜK KA VÄIKESEL ARVUL

Strindberg inimesena

Isiklikke jooni suurest näitekirjanikust

Tihti kurdavad meie teatrite repertuaari koostajad: vähe on leida väärtteoseid, milliste lavaletoomine oleks kunstiliselt igati õigustatud.

Võrreldes meie lavakultuuri noorust maailmakirjanduse draamaloomingu määratule varasalvedega, tunduvad sellised kaebed põhjendamatuina, andes pigemini tunnistust me üldise kultuuriteadlikkuse rohetavast haljusest.

Üks autoreid, kelle oleme jätnud tänamatult unarusse, on Strindberg. Ometi võiks just temalt palju õppida meie näitekirjanikkude noorem generatsioon.

Eks ole me sageli kuulnud väidetavat: eesti tänapäev, õieti kogu lähiminevikki, on selleks liiaaks loid, hall ja üksluine, et soodustada originaalse ning jõulise draamakirjanduse sündi.

Mulle meenuvad sel puhul need Strindbergi sõnad:

„Kunagi ei omanud meie tulist elu; me areng, meie suurte küsimuste lahendamine polnud millalgi dramaatiline.“ (Dagens Dyheter“ 1873.)

Ja siiski: milline probleemi- ja ideeküllane toodang võrsus Strindbergist neiski oludes. Kuna ta oskas kaasa võidelda oma ajastu aktuaalsemates küsimustes. Meil aga on puudus aatevõtteleja mentaliteedist.

Strindberg ei olnud mitte alati demokraat, mööngem seda. Algul individualistlikkude kalduvustega Rousseau austaja, siis hämar-sünge aristokraat, jõudis ta lõpuks puhta inimesuse ja demokraatia ainuõigeks tunnustamiseni. Viimased olid teljeks, mille ümber keerles kogu ta looming. Tema kaksik-iseloomu tõttu pole meil põhjust kahelda ta siiruses, kui ta kinnitab, et ta süda on alati tuksunud rõhututele. Seda tõendab kaudselt ka ta vastus oma 60. sünnipäeval 22. I 1909. a. (mil Stokholmi noorsotsialistide algatusel toimus massimeeleavaldus kirjaniku austamiseks) Rootsi sotsialistide juhtide õnnesoovile:

„Mu tänu teie õnnitluse eest, väikeste inimeste eestkostjad, kelle hulka end arvamast ma millalgi pole loobunud, olles teenijatüdruku poeg...“

Näeme, et Strindberg auga pidas oma kohta töötavate kihtide kõrval. Kas ei tundu naeruväärsena, ühtlasi ka kurbloolisena, et praegu, kus terves maailmas käib enneolematu kirega võitlus demokraatia säilitamise pärast, enamik meie liliput-näitekirjanikke ja me esindusteatrid ei julge ega julge seisukohta võtta vabadusaate kaitseks!

Vaadake, siin peitub oleviku teatri peanõrkus: ebakindlus, kohati äraandlikkus nii tähtsas ühiskondlikus küsimuses.

— Armastame hetkel rahvuslikke näiteid. Kas arvatakse tõesti, et kord ajalugu saab praegustele kõhklejatele olema armuheitvam kui neile, kes

Kosmeetika- ja keemiaainete, roh-
tude, värvide ja maalritarvete sood-
saim ostukoht on s u u r l a o d

A/S. Mey & Landesen

Tallinn, Viru tän. nr. 9

G. Zapolska.
„PREILI MALICZEWSKA“

ärkamisajal toetasid aadli võimupositsioone tärkava eestluse rünnaku vastu? Kus on meie näitekirjanduse fašismivastane (nagu omal ajal feodalismi-vastane) „Artur ja Anna“? —

Strindbergis kui inimeses nähkem eeskätt suure ründaja eeskuju. Kuigi see tegi temast suurima inimõnnetuste kirjutaja Rootsi kirjanduses — kusjuures õnnetused tuli enne isiklikult läbi kannatada.

Huvitavas valgustuses näitavad Strindbergi isiksust kaks endapihtimist, esimene a. 1880, teine a. 1897, kumbki küsimuste-vastuste vormis.

I

Osa 17 „ninatargast küsimusest“.

Millisest kangelasest peate kõige enam lugu?

Sellest, kes võitleb karmi saatuse vastu.

Teie lipukiri?

Pihta lüüa, kui tasub.

Mida põlgate kõige enam?

JLFORD

● PLAADID

● PABERID

● FILMID

JLFORD LIMITED
JLFORD-LONDON

Kõik Töölisteatri ülesvõetud on tehtud JLFORD plaatidel ja paberil

Lisaks sobivale lõikele ja inglise stiilile soovitame uusi kodumaa ja inglise sügistalveriideid.

Moeküsimusis nõuanne.

RÄTSEPMEISTRID

MAIT JUHANSOO & POEG

(Max Johanson ja Poeg) Asut. 1897. a. Peterburis

Tallinn, Rataskaevu 22. Telef. 432-89

(enne Lühikejalg 6)

Valet ja vägivalda.
Millist vourust hindate kõrgeimalt?
Heldust ja halastust.

II

Vastates Taani kunstiarvustaja Bröchner'ile.

Milline on Teie peamine iseloomujoon?
Kunmaline segu sügavaimast melankooliast ja kuulmatust kergemeel-
susest.

Millist omadust hindate ülimalt mehe juures?

Väikluse puudumist.

Naise juures?

Emasust.

Millist positsiooni omaksite meelsaimini?

Tunnetada maailma mõistatust ja elu mõtet.

Teie lemmiktegevus?

Millisena kujutlete suurimat õnne?

Omada ei ainustki vaenlast.

Millist positsiooni omaksite meelsaimini?

Olla paljumängitav dramaatik.

Mida peate suurimaks õnnetuseks?

Meelerahu ja südametunnistuse rahulikkuse kaotamist.

Kus elaksite meelsaimini?

Stokholmi skäärides.

Teie lemmikloom?

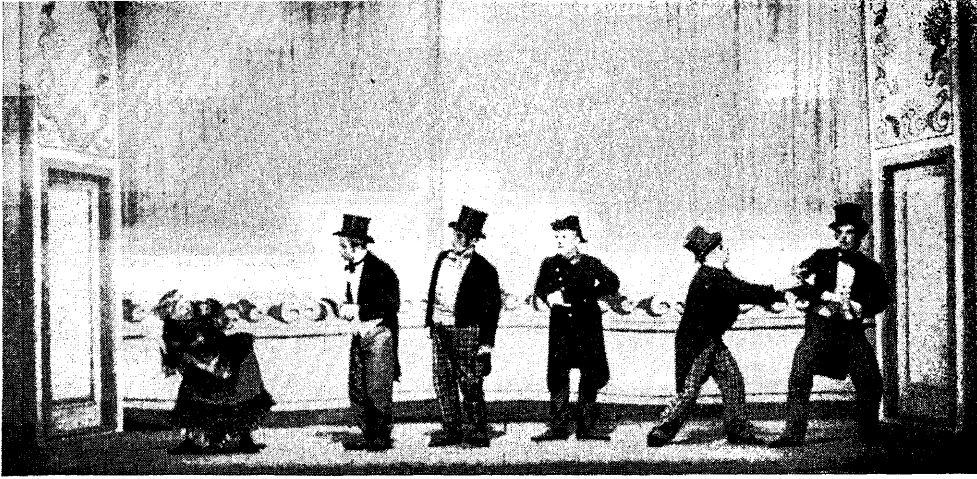
Liblikas.

Milliseid muusikapalu eelistate?

Beethoveni sonaate.

Millise riigiuuenduse elaksite meelsaimini üle?

Desarmeerimise.

N. Gogol. „NAISEVÖTT“

Seoses viimase vastusega omab erilist väärtust Strindbergi vaidlus väe-teenistuse üle tuntud maadenuurija Sven Hediniga, kus ta kirjutas sügavalt tuntud read:

„Õpetada tundetust enda valude suhtes toob kaasa hädaohu, et muutakse tundetuks ka võõraste kannatuste vastu...“

Kui õpetatakse õiglusetust vaikides taluma, muututakse ise ebaõigla-seks...“

Strindberg oli patsifist kuni viimase hingetõmbeni. Ta viimne artikkel (ilmus „Socialdemokraten“is“ 23. III 1912) hoiatas valitsust rahvalt vastu võtmast annetusi uute sõjalaevade heaks.

Kui teater tahab humaansemale tulevikule teevalmistajate seas olla, ei või ta hüljata humaansuse aadete kuulutajaid.

PARIM TÕENDUS

MILVI hambabasta

HÄÄDUSES ON JÄR-
JEST KASVAVNÕUD-
MINE TA JÄRELE •

A/S. EPHAG'I
LABORAT. TALLINN

SANGAR

- KANGE ÕLU
ÕUN PUDELIS - ÕUNA JOOK
JÕHVIKA JOOK MAASIKAGA
LAUA JOOK - END. SIDRUNI SOOQA

SAKU

TÕMMU

Ekstra

ERIPRUUL

Poleemikast

Ega ma kavatse siinkohal kellegagi polemiseerima hakata — tahan teha vaid mõningaid märkusi pealkirjas näidatud teemal. Kuigi poleemika ei kuulu otseselt teatrilasse ja seepärast võib näida, otsegu poleks sünnis seda teemat käsitleda spetsiaalselt teatriküsimustele pühendatud ajakirjas, ometi arvan ma mõningaid õigustusi sellasele ettevõttele leiduvat. Oleme ju senini võinud tähele panna, et meil teatriküsimuste üle on sagedasti poleemikat tehtud. Tuletagem meele viimaste aegade suuremaid sõnavõtte ajakirjanduses ning me näeme, et neile on põhjust annud teatrisündmused. „Koidula“, „Mare ja ta poeg“, „Madonna ehe“, „Tõivupüha“, „Niskamäe naised“ — kõik nad on kutsunud välja ohtralt eriarmisi ajakirjanduses, andes maad paiguti vägagi ägedatele sõnavõttudele. Selle „tõiga nentimisega“ usun oma kirjutuse küllaltki õigustatud olevat.

Kui vaatleme mõnda küsimust, siis võime talle läheneda ikka kahest seisukohast. Vaadelda teda nii, nagu ta tegelikus elus on, või jälle nii, nagu ta peaks olema. Poleemikast rääkides ma ei kavatse kummastki seisukohast kinni pidada, sest järjekindlus raskendab vasturääkimist, ja mis kord see siis oleks, kui puuduks võimalus polemiseerida artikli puhul, mis käsitab poleemikat!

Algame siiski asja käsitlust „akadeemiliselt“. Seepärast tuleb kõigepealt asetada küsimus — mis on poleemika? Hoidugem filoloogilisist seletusist, sest süis võib asi liialt palavaks muutuda, ning vastakem sisuliselt: poleemika all mõistetakse vaidlusi teatava küsimuse üle. Kuid nagu ma nüüd, kui need sõnad paberile olen kirjutanud, märkan, ei selgita see seletus poleemika ole-

KALOSSID

JA

BOTIKUD

Lavastus: Andres Särev

N. Gogol. „NAISEVÖTT“

Lavapildid: Herbert Tamm

must kuigi põhjalikult. Seepärast katsume mõiste selgitamiseks poleemikale teisest küljest läheneda. Asja olemusele jõuame lähemale tihti peale sel teel, et vaatleme, millest ta õieti tekib. Katsume seda siis nüüdki.

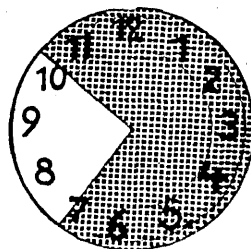
Enamail juhtumeil tekib poleemika sellest, et keegi tunneb end puudutatud olevat mõnest kirjutusest. Näiteks mõni arvustaja leiab, et teatav kunstiteos pole midagi väärt. Tolle kunstiteose looja on aga vastupidisel arvamisel. Ja kuna ta kardab, et publik ehk tema töö väärtusest aru ei saa ning arvustaja juttu uskuma hakkab, siis avaldab ta samas ajalehes, kus arvustus ilmus (vahel ka mõnes teises ajalehes), artikli, milles ta arvustaja väiteid püüab ümber lükata. See vastus võib olla üsna asjalik faktide õigendus, kuid võib ka muutuda mürgiseks pamfletiks arvustaja isiku kohta — just nii, nagu dikteerib vastaja temperament ja eruditsioon. Nagu näeme, on siin poleemika tekkimise põhjuseks haavunud enesetunne. Kuid isegi juhtumeil, kui tehakse nagu, nagu sõditakse „lõe ja õiguse“ eest, võime asja täpsemal vaatlemisel ära tunda, et too õige põhjus on ikkagi haavunud enesetunne. Seepärast võiksimegi defineerida poleemikat nii: haavunud enesetunde valukarjatus. Aga aga seda keegi avalikult tunnustada, ikka öeldakse: ma võitlen tõe eest! mulle on idee kallis!

Poleemika on huvitav asi. Kõigepealt pakub ta lõbu polemiseerijaile endile. Üks rõõmustab: aga nüüd ma talle andsin! Vastusest tunneb jälle teine pool lõbu. Ja kõrvalseisjad — nemad lõbutsevad nagunii suurepäraselt. Nende nauding pole põrmugi vähem kui poksivõistluste publiku oma. Ainuke,

E. HARIDUSLIIDU TEATRITARVETE LADU
TALLINN, UUS TÄN. 2, TELEFON 452-02

Näidendite laenukogu ● Parukate laenukogu ● Kostüümide laenukogu ● Jumestusvahendid ● Dekoratsioonide materjalid ● Gaasi-laternad ja -lambid ● Mitmesugused peotarbed

PÜHENDAGE

OMA VABA AEG ENESE-
ARENDAMISELE, LUGEDES

KIRJANDUST

KOOLIRAAMATUID
KOOLITARBEID
KIRJUTUSMATERJALE
JONISTUS- JA
MAALIMISTARBEID
PABERIKAUPU
KANTSELEITARBEID
JNE. JNE.
SOOVITAVAD SUURES
VALIKUS

„PÄEVALEHE“ RAAMATUKAUPL.

TALLINN, S. KARJA 23 • PIKK 2

„LASTE RÕÕM“

LOOB LASTELE RÕÕMSA
MEELEOLU

ILMUB KORD KUUS

N. Gogol. „NAISEVÖTT“

kes midagi ei saa, on too asi ise, mille üle polemiseeritakse, sest enamail juhtumeil unustavad sõdivad pooled ta sootuks. Vaidlejad jagavad ainult teineteisele hoopet ja tunnevad sellest mõnu. Seepärast lõpebki suur osa poleemikaid viigiliselt. Interesseeritud pealtvaataja annab võidu siin täiesti oma maitse ja sümpaatia kohaselt, kuna täiesti objektiivne vaatleja kummalegi võidupärga anda ei oska.

Muidugi võib tekkida küsimus: kas niisuguse viigilise tulemuse saamiseks ongi tarvis polemiseerida? See küsimus on kõigiti õigustatud, kui silmas pidada seda, et poleemika asja ennast vähe puudutab. Kuid siiski — poleemika on teatava küsimuse suhtes ikkagi parem kui puhas vaikimine. Ta teeb reklaami, ja see on ka midagi väärt. Ta isegi võiks käsitleva küsimuse selgitamiseks kasulik olla, kui polemiseerijad nii väga isiklikuks ei kipuks minema. Oleks vaidlejad räägiksid asjast enesest — aga ei! Nad kirjutavad umbes nii: „Härra Seejasee kirjutab minu teose kohta seda, aga see pole õige, sest on ju üldiselt teada, et härra Seejasee evib vasakul küljel äärmiselt ebaesteitse sünnimärgi! Samuti ei tohiks üldsusel teadmata olla, et kõnesoleva härra vaarvanaisa näppas oma naabrilt kapsaraua. Seega olen ma hiilgavalt tõestanud, et niisuguse subjekti väited ei pea paika.“ Ning härra Seejasee vastab umbes samas stiilis. Seepärast annavad meie poleemikad teinekord üsna väärtuslikku materjali polemiseerijate genealoogia uurimiseks, jätavad aga vaidlusobjekti täiesti hooletusse.

Nagu siit järeldada võime, ei saa kellelgi poleemika vastu midagi olla, küll aga on hukkamõistetav see toon, milles vaidlused peetakse. See kipub

ELEGANTNE DAAM JA HÄRRA
VALIB OMA RIIETUSE

VALMISRIIETE ÄRIST

K/m. „EMPE“

TELLIMISTE VASTUVÕTMINE

VIRU 22

pahatihti nii jämedaks muutuma, et kõrvalseisjalgi häbi hakkab. Isiklikkus paistab igalt poolt läbi. See läheb isegi niikaugale, et vaidlevad pooled üksteisega kõik „diplomaatilised suhted“ katkestavad. Enne poleemika puhkemist võib-olla olid nad head sõbrad, aga nüüd teevad nad üksteist kohates niisuguse näo, nagu nad polekski tuttavad. Ja kui see üksteise ignoreerimine piirduks ainult mitteteretamisega. Minnakse isegi kaugemale. Juhuslikult kokku sattudes heidetakse teineteisele mürgiseid ning põlglikke pilke — ja kui kuidagi kõneks lähebki, siis jätkatakse ajalehe veergudel algatatud sõimu. Eks ole see veelkordseks tõenduseks, et poleemika on vaid haavunud enesetunde reageerimise viis.

Kuid seda võiks teha märksa kultuursemalt, kui polemiseerijal poleks tahet oma vastast kohe paugupealt nii intellektuaalselt kui ka moraalselt surnuks lüüa. Osaliselt on see ju ka taktika küsimus. Mõni arvab, et väikesele pistele tuleb reageerida niivõrd mõjuvalt ja suure jõukulutusega, et too pistete juba eos sureks. See on umbes nii, et üks laseb ärritamiseks paugu õhku, aga teine tassib kohe rasked patareid lagedale ja hakkab tulistama. Tihti peale pörutatakse juba esimese kirjutusega kogu laskemoona tagavara vastase positsioonide pihta, ning kui selgub, et suurem osa mürske pole tabanud, siis ollakse sunnitud vaikima, sest tagavarad on läbi. Hea taktik muidugi seda ei tee, vaid jätab endale reserve. Nii on tal võimalus, kui osa laenguid ei ole tabanud, uuesti rünnata.

Üks viimaste aegade saavutusi poleemikas on „mammale kaebama minek“. Rünnatav, kes oma positsioonide nõrkusi tunneb, ei hakkagi neid kaitsma, vaid seletab lihtsameelselt, et ega teda rünnata, vaid tema selja taga seisvat suuremat võimu. Sellega muutub ta korrapealt vaeseks kannatajaks, kes oma seljataguse abi anub. Ja lahingu tulemuse otsustab see, kuivõrd tugev too seljatagune juhtub olema. Loomulik, et sellast poleemikaviisi tuleb endale vaesusetunnistuse väljakirjutamiseks pidada. Vaimsel alal peaks ikka igaüks ise enda eest väljas olema. — Mõned inimesed on rääkinud vaidlusklubi asutamisest. Tõepoolest, ega see paha teeks — võib-olla tõuseks sellega meie poleemikagi tase!

PERENAISED!

Tarvitades majapidamises

LODIX

kingakreemi

SIDOL

metallipuhastusvahendit

SIGELLA

poonimisvaha

SIRAX

küürimispulbrit

SOPAL

plekkide eemaldamise vedelikku

SOLIID

küünlaid

on teie töö poole kergem.

Valmistaja: A/S. SIDOL COMPANY, TALLINN

N. Gogol. „NAISEVÕTT“

G. Zapolska. „PREILI MALICZEWSKA“

Bernhard Linde

Tšehhi teatrite möödunud hooaja lõpp

Eelmises kirjas heitsime põgusa pilgu tšehhi teatrielule käesoleva aasta esimestel kuudel, millele langes rida juubeleid, mis aga kõik olid vaid nagu eelmänguks tšehhi Rahvusteatri peajuubelile maikuus. Kuigi need juubeliajad langesid poliitiliselt äärmiselt ärevatele päevadele, mis Tšehhoslovakkias algasid juba Austria „Anschlussiga“ ja paisusid algul aeglaselt, aga muutusid kordkorralt ikka kiirematempoliseks, ähvardades täiesti lämmatada kõik kunstihuvid: kui kogu rahva saatus on asetatud küsimärgi alla, ei tule enam arvesse üksikud kunstialad. Aga tšehhidele omane distsipliin ja enesevalitsus lubas neil siiski veel meeles pidada oma näitekunsti suurpäevi, kuigi nende pühitsemine oli tumestatud peale poliitilise suurkriisi veel ka leina tõttu: Otokar Fischeri, Rahvusteatri sõnadraama juhataja, värskel haul polnud veel kõik leinalilled närtsinud.

1868. a. mais oli pandud praeguse Tšehhi Rahvusteatri majale (Narodní Divadlo) nurgakivi. Nagu meiegi kutseliste teatrite ellukutsumine oli olulise tähtsusega mitte üksi meie näitekunsti alal, vaid kogu rahva ühiskondliku olemise iseseisvustamise ja kindlustamise mõttes, nüü oli seda ka Tšehhi Rahvusteatri hoone rajamine. Selles oldi 50 aastat hiljem, 1918. a. maikuus, täielisele selgusele jõutud, ajal, millal tollaegse Austria-Ungari juba käriseva ja laguneva monarhia mitte vähem ärevatel päevadel tšehhid Prahas oma Rahvusteatri olemise 50. juubelit suure pidulikkusega pühitsesid, millised pidutsemised muutusid nende riikliku iseseisvuse eelmänguks. Siis võtsid neist pidustusist osa sõbralikus üksmeeles kõik Austria-Ungari monarhiasse kuuluvad slaavlased ja ka itaallased. Tšehhide riikliku iseseisvuse eelmänguks osutusidki need pidustused noil 1918. a. maikuu ärevail päevil, ise-

seisvuse, mis saabus sama aasta 28. oktoobril. Ja kui nüüd tänavu maikuus tšehhide Rahvusteater mälestas oma 70 aasta eest toimunud nurgakivipanekut rea retrospektiivsete näidendite lavastamisega, siis moodustas aegki oma poliitilise ärevusega peaaegu niisama elektriseeritud meeleolu nagu see miljöona valitses maikuus 1918. a. Samuti nagu kaksikümmend aastat tagasi leidis ka tänavu mais iga lavalt kostnud patriootiline väljendus publikus kõige vastu-kõlalisema kajastuse, nagu oleks lava enne etendust kestva harjutanud kõige tihedamat koosmängu publikuga ja nüüd seda neil avalikel esinemisil vaid demonstreerinud.

Viktor Dyk'i uuslavastatud „Zmoudreni Dona Quijota (= „Don Quijoti piinamine“) kajastas romantilise irooniaga seda vastuolulisust, mis valitseb tõelikkuse ja unistuste vahel. Viktor Dyk on kirjanikuna oma endisest intellektuaalsest skepsisest vanemas eas jõudnud rahvuslikkuse ainuõndsakstegevasse ususse.

Õieti aga oli retrospektiivse juubeli-repertuaari peapalaks Arnošt Dvoračí „Král Václav IV“ (Kuningas Václav IV), näidend elmaailmasõja ajastust, aga mis võib ka veel tänapäeval pretendeerida tšehhi ajalooliste näidendite tippsaavutuse nimele. Näidendi välismaise päritoluga kuningas, oma olemiselt renessansi-ajastu inimene, kes armastab kõike, mis elu pakub, olles aga sealjuures oma põhiolemuselt demokraat, püüab leida kontakti „lihtsate meestega oma kuningriigis“, jäädes aga siiski neile võõraks, kuna Hus'i järglased ja Žižka sõdurid ihaldavad koguni teissugust, taevalist kuningriiki. Draama kajastab üksiku ja massi, kahe vastandliku ja lepitamatu maailma vahelist võitlust, pakkudes otse shakespeareliku dramaatilise pinevusega ja plastiliselt kujundatud inimesi ja pilte.

Kogu selle ajaloolise draama ettekanne leidis oleviku poliitilises ärevas miljöös erilist vastukõla, võimaldades tõmmata kauge mineviku võitluste ja oleviku üleskerkivate sündmuste vahel kõrvujooni.

Sama olevikuga kõrvutamise võimalusi pakkusid ka teised Praha teatrites

H. PALM

Dipl. Paris

rätsepa- ateljee

Narva m. 14-3
Telefon 315-82

Parlisi ja Londoni
viimased moeuudised

E. MIHKELSON

Tallinn • Tatari 13

N. Gogol. „NAISEVÖTT“

N. Gogol. „NAISEVÖTT“

möödunud hooaja lõpul lavastatud retrospektiivsed näidendid. Nagu näit. „Seisuste teatris“ uuslavastatud L. d. Stroupežnický „Naši furianti“ („Meie küla-uhked“), mis on tšehhi küladraama meisterteos, milles esineb nii talupoeglik kangekaelsus kui ka uhkus.

Sama ülekandmist olevikule leidis ka Alois Jirásek'i käesoleva sajandi algaastate südamlik idüll „M. D. Rettigová“.

Väljaspool oleviku ärevat poliitilist õhkkonda oli vaid Jaroslav Kvapil'i „Pampeliška“, mis kujutab inimliku õnne muutlikkust ja millise uusromantilise muinasloo uuslavastuse tõi Praha Linnateater Viinamäel. Aga siingi meenutas vähimalt teos oma autori poliitilist tähtsust, kuna Jaroslav Kvapil oligi tšehhi kirjanike Austria-vastase manifesti algataja ja 1918. a. maikuus teatripidustusil juhtiv mees, kes iseseisvuse ajal ligi paarkümmend aastat oli Tšehhi Rahvateatri sõnalise osa juhatajaks.

Täiesti väljapoole oleviku poliitilist miljööd jäid üksi K. Klicpera üliõpilaste ja väikekodanlaste elu kurbloebusalt kujutavad jandid „Divotvorný klobouk“ („Imetegev kübar“) ja „Poslední prázdniny“ („Viimane koolivaheaeg“).

Eelmises Praha teatrikirjas kõnelsin ma juba pikemalt Karel Čapek'i „Emast“, mis oli tulevaste sõjameeleolude eelaimdusest läbi põimitud, nagu seda oli hooaja teinegi uudispala, ja nimelt Z. d. Nemeček'i „Most“

... aga jalanõud oetke

„Raudnahast“

Estonia puilestee 13

Anna Tamm

Priit Põldroos

(„Sild“). Näidendi pealkirjaks võetud sõna märgib teatavasti eset, mis niihästi ühendab kui ka lahutab kaht vastaspoolset kallast ja selline sümbolne tähendus on sel sõnal ka teose pealkirjana. Näidendis on tegemist piirisillaga, millelt valvur oletatavasti ära viinud lapse, kes kuuldavasti oli sinna asetatud, kuid keda keegi näinud ei ole, keda ehk üldse ei olnudki, kuid sellest fiktsioonist jätkub täiesti, et anda põhjust sõjaks kahe naaberriigi vahel. Järgnevalt näitab autor lõikava ironiaga, kuidas mõlema riigi rahuarmastajad peavad alistuma sõjalist katastroofi ihaldajate tahtele, mille juures autor kasutab õige laialisi võimalusi oma tegelaste passiivsuse demonstreerimiseks, kuna näidendis on valitsemas metafüüsiliseks kujundatud sõjapsühhoos. Teose metafüüsiline põhitoon muudabki selle näidendina laiali-valguvaks.

Aga koos K. Čapeki tihedatoimelise „Emaga“ annab Zd. Nemečeki „Sildki“ meile ettekujutuse noist meeleoludest, milliste suunas liikus tšehhi näitekirjanike looming juba märksa varem, enne kui saabusid Tšehhoslovakiiale tänava septembrikuu lõpul saatuslikud päevad.

Ka Osvobozené Divadlo („Vabastatud teatri“) uus päevakajaline revüü „Pest na oko aneb Caesarovo finale“ („Rusikaga silmaauku ehk Caesari lõpp“) oli samuti kantud tulevaste sõjaliste võimalike kokkupõrgete meeleoludest, nagu oli seda sama teatri laval nähtud eelminegi pala, millest oli kõne tšehhi teatri esimeses kirjas.

H. PALM

riideäri Pärnu m. 6

(Urla maja) Telefon 471-80

Moodsaid ja huvitavaid mustreis siidi-, villaseid ja puuvillaseid kleidiriideid, villaseid ja vateeritud voodivaipu. Kardina-, ukse- ja mööbliriideid.

Oskar Lutsu juures

Kui sa kas või juhuslikultki satud vanasse tuttavasse Tartu, siis ei saa ju kuidagi sisse astumata jätta vana moemehe Oskar Lutsu „mõisasse“ Riia maanteel. Ent tol augustikuu päeval, kui viimati seal käisin, oli sõber Lutsul midagi nagu juubeli taolist: istus parajasti oma häärberi seina ääres, käsikirjapahmakas ja pliiaats pihus, ning mõttes ja kaalus, et kuhu kuradi kohta oma „Sügisele“ toda viimast punkti panna. Oli hirmus pahane, et sedamoodi mees nagu Kurmiste, kes vahel olevat halbu arvustusi kirjutanud, just säärasel kriitilisel ja igapidi ebasobival silmapilgul jaole sattus. Ütles, et ta niisuguseid mehi üldse ja ülepea ei sallivat. Aga kui siis lepituseks head nõu andsin, et kulla Luts, ära nüüd tolle tühja viimase punkti pärast nii väga pead murra, vaid pista see lihtsalt lõppu, — siis pahandas va' Oskar, et miks ma seda juba varemalt ei ütelnud, oli asjaga kohe nõus ja tõendas koguni, et nii head arvustust ei olevat Kurmiste kunagi kirjutanudki. Nõndamoodi võtsin siis minagi Lutsu loomingust nagu veidi osa.

Kui sedasi kahe mehe peale „Sügis“ oli lõplikult valmis saanud, siis alles Luts ütles sellise rõõmsa tujuga „tere“, et mu arvustajasüda otse sulama hakkas ja pistsin hirmsasti kiitma seda „Sügist“, mida ma tookord muidugi polnud lugenud. Aga Luts ise arvas ka, et ega sellest suuremat viga ole, sest „Sügis“ on niikuinii hea novell ja et Eesti palju suuremadki arvustajad oma surematud arvustused on kirjutanud just nende teoste üle, mida nad pole lugenud.

Minul oli aga kord võimalus oma silmaga näha, kuidas just sama „Sügise“ tegemine tegelikult toimus. See oli nimelt ühel lõrtsisel ja hallil varatalvisel päeval, kui oli pisut asja Lutsu juure ja kui see asi pärast nii elavaks muutus, et tuli kõigest vastupuiklemisest hoolimata sinna ööseks jääda. Vaata, tol korral sõber Luts oli see, kes ajas mind hirmus ränga une pealt nii hommikul kella viie paigu üles ja pörotas, et mis sa kuradi arvustaja magad, kui kirjanik juba kella kolmest saadik on pidanud vaeva nägema, ja just „Sügise“ kallal. Sest Lutsul kurjalvaimul on säärane komme juure harjunud, et ta tavaliselt hommikul pärast einet, mis koosneb ühest päris pisikesest pitsist, üsna varakult läheb „linna“ asju ajama, peamiselt „Noor-Eestisse“, mis asub kusagil — raekoja taga. Seal seda asjaajamist ikka leidub niikaua, et kui õhtupoolikul kord koju jõuab, siis pärast leiva luusse laskmist ja muid kirjanduslikumaid õiendamisi üsna varakult magama läheb, mis kunagi ei kesta kauemini kui kella kolmeni öösi! Pärast seda see õige töö algabki — ikka seliti sängis ja säärase pliiaatsiriftiga, mida Luts ise ka lugeda ei oska.

Kas tunnete juba Feivali uusimaid

KÖLNIVEE sorte?

tüüp La HABANERA □ tüüp YVONNE □ tüüp DONAPARA □ tüüp LEDA
SAADAVAL LIHT- JA LUKSUSPUDELEIS.

„Kuhu kurat see lõpupunkt panna?”

Nüüd aga tulid mõningad erandid päevaplaanis. Kõigepealt üks tõsine tüli abikaasaga, kes on õigustatult uhke oma lõpmatule lillederikkusele ja vaarikate, kirsside ja muu našvärgi lopsakusele aias ja nüüd seda meeleldi näitaks teistelegi. Ent Luts ise arvab, et säärane rämpis pikapeale sööb tema hinge seest. Ega ta loll ole, et oma jala majaseina äärest kaugemale toob. No pika diplomaatliku meelitamise järele siiski oli nõus paar sammu muruplatsi mööda lillepeenardele ligemale astuma, et lasta idüllilist perekonnapilti teha. Lausus küll, et ta säärase subjektiga, nagu ta poeg, heameelega ühisele pildile ei tulegi. Sest mis mees sellest saab, kes on küll juba tudeng, aga napsi hoopiski ei võta ega ühtki raamatut pole veel kirjutanud! Edasi arvas Luts, et ei saa ometi teisiti, kui „Sügisele“ punktipanekut tuleb pühitseda nii... ühe pisikesega, õige pisikesega. Ja jälle tekkis perekonnatüli tõsiste tagajärgedega. Sest Lutsu kodune politsei ja „rahvasterviku“ juht seadis üles vägeva ultimaatumi: enne Luts tilka seda krõbedamat ei saa, kui ei ole söönud vähemalt ühe kartuli fundamendiks. Sest niikuinii Lutsu menüü tavaliselt olevat järgmine: hommikul pisike naps ja suutäis limonaadi, lõunaajal õige veidi suurem naps ja taas limonaadi sakusmendiks, õhtul lihtsalt limonaadi ilma napsita. Mis seal raekoja-taguses „Noor-Eestis“ sünnib, selle kohta puuduvat täpsemad andmed, kuid kindlasti sealgi vaimsetest asjadest „elulähedamale“ ei minna. Et olgu siis nüüd nii, et Luts tänase tähtsama sündmusegi puhul laskuks maisemale pinnale. Tüli juhi ja juhitava demokraatia vahel lõppes sellega, et Luts kasutas

Hoiat kokku - osta meilt!

*Raamatu, kirjutusmaterjali ja
paberkaupade suurlaod Tallinnas*

K.-U. „Rahvaülikool“

Harju tän. 48, oma majas, Pärnu maant. 10

juhi tähelepanematuse momenti ja taldriku ühes toiduga aknast aeda virutas. Sellega oli aga õigus ostetud igapäevasele harjunud menüüle ja täielik üksmeel jalule seatud. Aga paraku üsna viivuks vaid! Sest varsti avastati Lutsu ränk eksimus organiseeritud demokraatia vastu ja trahviks pidi ta isegi pisut suurema materiaalsusega oma vaimsele minale liiga tegema. Aga töötas, et varsti teeb hirmsat revolutsiooni ja diktatuuri ikke jäävalt maha raputab.

Ja et selle liigategemise teotust veidigi tasandada, siis istusime autosse ja sõitsime kogu perekonnaga vanasti kuulsasse, kuid nüüd vaiksesse Kvis-tenthali, kus Lutski polevat ammu käinud. Väikene istumine loojeneva päikese päistel peegeltasase Emajõe pinna kohal — Luts arvas, et see teeb elu romantiliselt vesiseks. Muutus nii vaikselt nukraks ja igatsevaks, et isegi paar „tribitskit“ ei suutnud mehest enam õiget meest teha. Ei jäänudki pikapeale muud üle, kui sõita jälle läbi sumeda suviõhtu videviku tagasi Lutsu idüllilisse kodusse, kus vaid rohutirtsud akna all pöösastes siristasid, aga ühtki „ämma roisku“ polnud „mõskmas“ ega naabreid seina taga oma „intensiivset“ elu elamas. Seda intensiivsemalt elatakse ja töötatakse aga siin seespool... Luts ütleb, et teeb südame läilaks ja kirjutamise raskeks. Sest kust sa nüüd enam võtad „Tagahoovide“ ja „Vaiksete nurgakeste“ jaoks ainet?

Kroonikat

H. RAUDSEPP RÜNDAB A. KITZBERGI.

Näitekirjanik H. Raudsepa uudisharrastuseks näib viimasel aja kujunevat meie klassikalise näitekirjanduse ründamine. Hiljuti sai ta käest mitmekordsed vitsad Ed. Vilde „Pisuhänd“ ja nüüd on järg Kitzbergi käes.

„Analüüsides“ kahte „Loomingu“ numbrit läbiva kirjutusega Kitzbergi „Tuulte pöörises“ jõuab H. Raudsepp otsusele: „Kitzbergi loomingu on viimasel ajal eriti idealiseeritud Tuulte pöörises, kasutades seda ideaalse mõõdupuuna oleviku lavaloomingu hindamiseks. Kuid peab selge olema, et nii sügavate, põhialusteni ulatuvate pragudega teos nagu Tuulte pöörises ei saa olla mingiks musterdraamaks. Ja kui võrdsuse mõttes meie iseseisvuseaegselt toodangult nõutakse ta kõrvale täisküpseid meisterteoseid, siis on need voorused, mis Tuulte pöörises väga silmatorka-

KÕIKI HOOAJA KODU-
JA VALISMAA RIIDE-
KAUPU SUURES VALIKUS

SOOVITAB

H. GUTKIN

INGLIS MAGASIN

TALLINN, VIRU 4
POSTKAST 272-TEL. 436-46

FOTOATELJEE
Parikas
MEISTERFOTOGRAAFID

Kuninga 1

KUNSTILISE JA TEHNILISE FOTOGRAAFIA JA SUURENDUSTE ATELJEE ● PILDIKIRJASTUS ● AVATUD ÄRIP. KL. 9—5, PÜHAP. KL. 11—2

„Ega ma end niikaugele meelitada lase!“

valt puuduvad. Ehkki meil hilisem näitekirjandus on arenenud rohkem koomilises žanri suunas, leidub meil tõsisegi draama liigis teoseid (Juudit, Kohtumõistja Simson, Kindralipoeg, Toomapäev, Lauluisa ja Kirjaneitsi), mis Kitzbergi suurte draamadega võistlevad, aga Tuulte pöörises ületavad oma kunstilise tervikuse poolest.“

Nii et H. Raudsepa arvates võistlevad Kitzbergi suurte draamadega ja ületavad ta „Tuulte pöörises“ oma kunstilise tervikuse poolest peale Raudsepa oma „Kohtumõistja Simsoni“ ka veel A. Adsoni „Toomapäev“, „Lauluisa ja Kirjaneitsi“ jne. Hea küll! Sest lõpuks võib siin ju üleminekuformelina kasutada ka tuntud ütelist koerast ja tema sabast. Aga huvitav, kas H. Raudsepp ka seda usub, et ta Vilde ja Kitzbergi saavutusi maha materdades oma loomingule midagi juurde suudab lisada? Kui kõik see vaev ja „analüüs“, mida H. Raudsepp on pidanud kulutama „Pisuhänna“ ja „Tuulte pöörises“ vigade otsimiseks, oleks kasutatud mõne tema enda uudisteosele, kas meil pruugiks kuulda siis selliseid lugusid, nagu V. Mettus „Metshumala“ arvustuse puhul „Päevalehes“ kirjutas: „Mul on teada, et E. Draamateatril oli kevadel julgus liikata kahe Mälgust suurema staažiga kirjaniku uudisteosed, kuna need olid äärmiselt nõrgad, milles võisin veenduda minagi.“

AR. A. PÕEB „MAGAMISTOA ATMOSFÄÄRI“

Teatrisõpradel on vaevalt tähele panemata jäänud, et lugupeetud teatriarvustaja Ar. A. viimasel ajal põeb mingit erilist „magamistoa atmosfääri“

Maitsvat ja kosutavat kehakinnitust võimaldavad

**konservid, vorstid, singid,
pirukad, võileivad**

Müügil „LIHATSENTRAALIDES“ ja kõigis
paremates toiduainete- ja delikatesskauplustes

Ühing „EESTI LIHAEKSPORT“

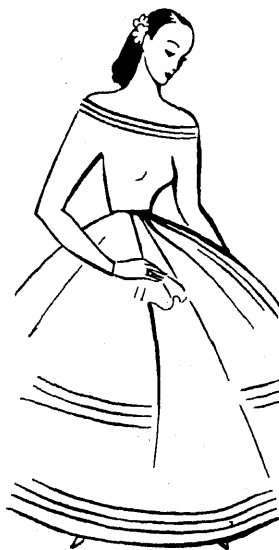
Tallinna, Tartu ja Võhma eksporttappamajad

tõbe. Algas see kuri asi temaga juba läinud hooajal. Ja nimelt „Metsalise raja“ lavastusega, mil puhul ta korduvalt pidi kaebama, kuidas ta ei või näha „mängu“ voodicesriidega ja „sangari“ lipsukohendamist peegli ees. „Metsalise raja“ järele sai sauna Vacheki „Ahi“, mis Ar. A. kirjutuste järele oli „läbine voodihuvide demonstreerimine“. „Justiina“ pääses esietendusel sellest laitusest ära. Aga hiljem sai ka tema oma vitsad. Nimelt pidi Ar. A. „Preili Maliczewska“ esietenduse puhul „Rahvalehes“ jälle ahastama, et „ühes „Justiina“ ja läinud hooajast korratava „Ahjuga“ on sel teatril nüüd oma kolmas tükk järjesti, kus magamistoa atmosfäär end üsna tugevasti tunda annab.“

Mis siis nüüd ette võtta? Kui peale Ar. A. ka teised teatriarvustajad ülaltähendatud teoste juures oleksid leidnud midagi sellesarnast „jämeda-koelisust ja maitsetut“, siis oleks selge, et teatrijuhtidel tuleks end korrale kutsuda. Aga kummalisel kombel ei leia teised teatriarvustajad mainitud lavastuste juures midagi selletaolist ning nende kirjutustes ei leidu vähematki vihjet mingile „magamistoa atmosfäärile“. Tähendab kõik see „voodihuvide demonstreerimine“ ja „magamistoa atmosfäär“ on puhtal kujul ainult Ar. A. leiutis ning põhjustatud tema maitsest ja hingelisest hoiakust.

Ning see Ar. A. maitse ja hingeline hoiak? O-jaa, oli kord seegi pisut teiselaadne!...

Mäletate, kui Sänna trubaduur 18 a. eest „Henge palango'tes“ veel kilkas:

Ligi
100 aastat
püsib alati
moodsaimana
Singeri
õmblus-
masin

Andres Särev

Karl Freiberg

„So rõivalõikest ma valget näije
So rinnakeist,
Ma tedä kaije, ma teda kaije,
So rinnakeist.“

Või jälle:

„Ah, janoimme, ah, janoimme võtta,
Piaaigo nimme suuv rinnal haiget tetä —
Kõik maha hamme', ma taha sinno rohkemb,
Mo himoramme mäng rassemb, kuumemb, uhkemb.“ jne.

Aga nüüd on siis Ar. A. nii vali ja morn? Ei ole midagi parata.

EEOLEVAID UUDISEID TÖÖLISTEATRIS

27. oktoobril tuleb esietendusele Hispaania autorite Munoz Seca ja Pérez Fernandezi „operett takistustega“ „Caramba“ ehk „Kuravõtku!“ See on ehk umbes samasugune paroodia operetile nagu „Kolmekrossi ooper“ omal ajal autori poolt oli mõeldud paroodiana „suurele ooperile“. „Caramba“ on huvitava muusikaga ja üllatusliku sündmustikuga jant, kus leidub ohtrasti mänguvõimalusi ja ainet näitejuhi leidlikkuse tööle rakendamiseks. See on huvitavaks eksperimendiks, mille õnnestumise või ebaõnnestumise kohta on raske midagi ette ütelda.

Novembri esimesel poolel valmib Oskar Lutsu „Äripäev“ Andres Särevi dramatiseringus, milles teatavasti jätkatakse „Tootsi lugude“ seeriat, olles

Soodsaimatel tingimustel laenutate näidendeid

E. Haridusliidu Teatritarvete laost

Tallinn. Uus tän. 2. Telefon 452-02

Juba

vara-

hommikul...

Suurem osa sündmusi leiab aset pärastlõunati ja õhtupoolikul. Uudis kaotab oma värskuse, kui ta lugejale hilja kätte jõuab. „Rahvaleht“ oma rikkaliku informatsiooniga ja huvitava sisuga ilmub juba varahommikul ja saadetakse laiali üle riigi algaval päeval esimeste rongidega.

Nii võite lugeda värskaid uudiseid „Rahvalehest“ pool päeva enne teisi lehti. Kui tahate olla kõigest täpselt ja kiirelt informeeritud, siis suudab teid rahuldada ainult varahommikune „Rahvaleht“.

„Rahvaleht“ on toimetatud nii, et igaüks leiab sealt midagi enda jaoks. Tema veergudele ei pääse ühtki rida, mis lugejale midagi ei ütleks. „Rahvalehest“ leiate seda, mida mujalt asjata otsitud. Mis „Rahvalehe“ eriti huvitavaks teeb — on tema pildirikkus. Üks pilt ütleb rohkem kui tuhat sõna.

Teile kantakse „Rahvaleht“ koju kätte, kui tellite lehe. Tellides maksab „Rahvaleht“ pooles aastas kr. 8,20, kolmeks kuuks kr. 4,30 ja üheks kuuks kr. 1,50.

„Esmaspäeva“ saavad kõik tellijad 15-sendilise juuremaksuga kuus. Kolme kuu ja pikema aja tellijad saavad poole hinnaga tellida „Perekonnalehte“, „RS-i“ ja „Ajude Gümnaastikat“, makstes iga nim. ajakirja eest 25 senti kuus.

Tallinn, Pikk 54—58.

Teie leht on „RAHVALEHT“

Herbert Tamm

Aleksander Teetsov

otsekohene „Tootsi pulma“ järg. Novembri lõpus on ette nähtud Anna Tamme 35-aastase lavategevuse juubeliüritus, mil puhul juubilaril soovil tuleb lavastamisele Ostrovski näidend „Mets“. Jõuluks saab veel lavaküpsiks ühe varstiilmuva romaani dramatiseering „Ristik õites“, milles käsitletakse Viljandimaa suurtalunikku elu.

Hooaja teisel poolel on peale kahe või kolme teatrile lubatud algupärandi repertuaari kavatsatud võtta: Poola kaasaegse näitekirjanduse nimekaima esindaja W. Peržynski komöödia „Saatuse naeratus“, üks Shakespeare'i teos, võimalikult „Windsori lõbusad naised“, kui õnnestub sellest korralikku tõlget hankida, kevadepoole Labiche'i komöödia „Itaalia õlgkübar“, arvatavasti ka Oskar Lutsu äsjailmunud novelli „Sügis“ dramatiseering. Väliskirjandusest on kaalumisel veel rida häid lavateoseid, millest osa paratamatult peab aga jääma järgmiseks hooajaks.

HOOAJA ALGUS TÖÖLISTEATRIS

Hooaja algus Töölisteatri kujunes ilusatest ilmadest hoolimata rahuldavaks: kuni 11. oktoobrini on Tallinnas antud 53 etendust, mida on külastanud ümarguselt 19 tuhat inimest ja mis teatrile tulu andsid üle 11.000 krooni, keskmiselt kr. 208,17 etenduselt, millega eelarve keskmine on juba ületatud.

BIRK'I

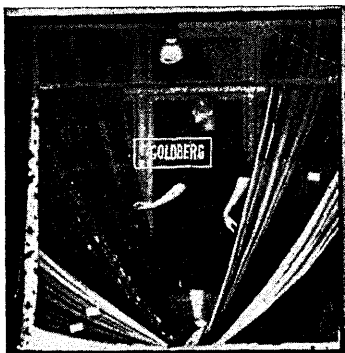
värvimisetööstus
apretuur, dekatuur
keemiline puhastus

Tallinn, Maakri 23. Tel. 307-07
Raekoja pl. 13. „ 429-28

Parim töö
Möödukad hinnad

1937/38. A. TEGEVUSE ARUANNE

Tööliteatri 1937/38. tegevusaasta aruanne näitab, et teatril on aasta jooksul tulusid olnud kr. 108.072,98, sellest etendustulusid kr. 73.384,39. Kulude osas on kõige suurem palkade summa, mis tõuseb kr. 53.346,90, moodustades umbes 50% kõigist kuludest. Etenduskuludeks on läinud üle 20.000 krooni ja lavastuskuludeks kr. 6.732,95. Teatri kulud on tuludega peaaegu tasakaalus ja hooaeg lõppes väikese ülejäägiga kr. 49,11 suuruses.

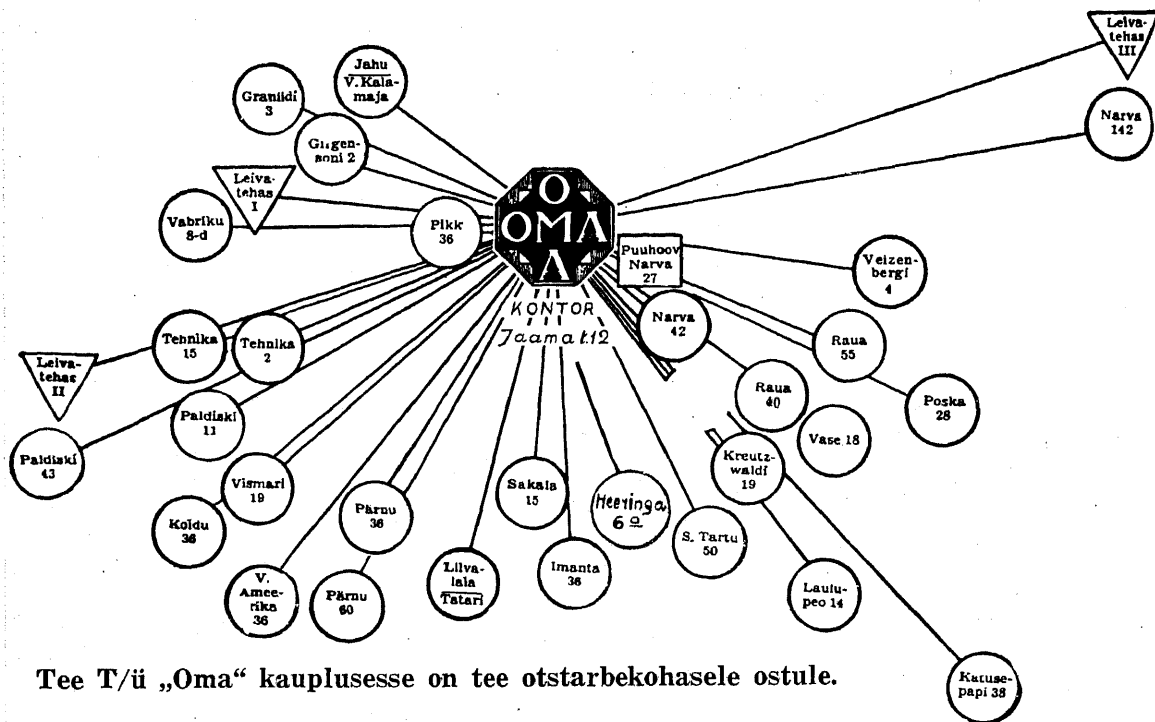
Kodumaa riidekauplus'es TARTU MNT. 12

(end. Tartu mnt. 50)

LEIATE ALATI SUURES VALIKUS IGASUGU RIIDERESTE

HOOAJA VIIMASED UUDISED

T/ü „Oma“ kauplused alati paremini varustatud. Teenivad Teid ustavalt ja hästi.

Tee T/ü „Oma“ kauplusesse on tee otstarbekohasele ostule.

Lisl Lindau

Helmi Tohvelman

SUURIM JA TÄIUSLIKEM

RIIDEKAUBAMAJA

KÕIGE ODAVAMAD PÄEVAHINNAD

MÜÜK KA ORDERITE JÄRELE

„LADU“

TALLINN, VALLI 4. TEL. 450-23

RIKKALIKU VALIKU

E H I T U S -

T A R V E T E S T

J A R A U A - N I N G
T E R A S K A U P A D E S T

L E I A T E

A/S.

V E N N A D K I M B E R G

T A L L I N N,

N U N N E 16, T E L. 448-17

K. SIIG

MÖÖBLIÄRI

TALLINNAS, S. Tartu mnt. 8

Soovitab kuivast puust:

1, 2 ja 3 uksega riietekappe,
puhveteid, kirjutuslaudu, söögi-
ja saalilaudu. Raudvoodeid
1, 1½ ja 2inim. laiuses lapse-
voodeid, madratseid, diiva-
neid jne.

Võtan igasuguseid tellimisi
vastu.

Hinnad võistluseta ja
maksutingimused soodsad

Nahka,

talla-, pastla-, pinsoli-,
saapa pealis- ja voodri-
nahad.

Nahakaupu,

hobuseriistad, riimad,
tööpõlled, kindad jne.

Jalanõusid,

nahast: a.-s. „Globus'e“
tehasest, kummist: o.-ü.
„Põhjala“, „Quadrat“,
„Nokia“ kalosse ja boti-
kuid.

Kingsepa-

ja sadulsepa-tarbeid,
saapatikud, lõngad jne.

Jalgratta

sise- ja väliskummid
o.-ü. „Põhjala“, „Quad-
rat“, „Nokia“ jne. tehas-
test.

Viltsaapaid

Müük suurel ja väikesel arvul

Jällemüüjatele vabrikuhindadega

N. Böstrov

Veneturg 1, telefon 313-13

Hugo Maldre

Helmut Vaag

E. GÜNTHER

TALLINN,
TARTU, VILJANDI.

*Kõigile tuntud kui
saadaim astukoht.*

**JULIUS KULL
RÄTSEPAÄRI**

Tallinn, S. Karja 6-3. Tel. 468-37

Igaks hooajaks
elegantne meeste
riietus tellimise peale

Sügise- ja talvehooajaks
suures valikus kohale
jõudnud inglise riideid

I KL. TÖÖ VASTUTUSEGA
MÕÖDUKAD HINNAD

ÄRGE UNUSTAGE OMA

VARA JA ELU
KINDLUSTAMAST

„EEKS-MAJA'S”

HARJU 45, TALLINN, KODUKESKJAAM 478-08

Hilda Sooper

Ruts Bauman

Ed. Krivelkol
Tapeedi & lino-
leumi erikauplus
Tallinn, Pikk tän. 14
Telefon 435-15

VALMISRIIETEARI

J. EIDELMANN

Tallinnas, S. Karja tän. 3, tel. 446-88.

Soovitab lugupeetud ostjaskonnale
suures ja heas valikus viimase moe
järgi valmistatud naiste- ja meeste-
**üliriideid, ülikonna-, pa-
litu- ja mantliriideid ka-
rusnahku ja karusnahk-
mantleid.**

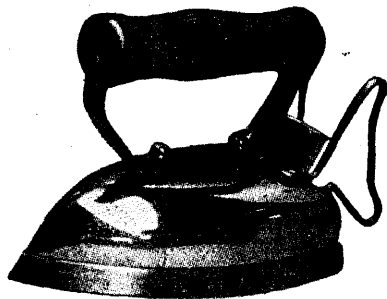
HINNAD MÕÖDUKAD

Tellimiste täitmise korralik ja kiire.

A/S. VOLTA TEHASED

TALLINN, SOO 27
TELEFON 477-66

LIHT JA TULEOHUTUD TRIIK-
RAUAD • KEEDUPLAADID •
SOOJAVEEKATLAD • (BOI-
LERID)

ELEKTRIARMATUURID

elu-, söögi-, magamis-
tubadesse, kabinetti-
desse. • Elektrikeedu-
nõud-, pliigid-, ahjud •
Igasugused installat-
sioon-materjalid, moo-
torid, hõõglambid •

BAKELIIDI
PRESSIMINE
OMAD TÖÖKOJAD

O/Ü. TILGA & Ko

Tallinn, Harju 23,
Tel. 467-98, 482-83

TASUTA NÕUANDED
KALKULATSIOONID

1/2 F.O. TREUBLUT.

*Ka Teie olete rahul,
kui meilt ostate.*

Suur valik. Odavad hinnad.

A/S. F. O. Treublut

Pikk 18; Tartu mnt. 2 ja Nõmmal turu ääres

Maniküürkarbid, puudrid, seebid,
puudrikarbid, kummipäl-
led, kummikeebid jne.

Johannes Romot

Aleksander Mägi

Puhkpillid ● Klaverid
 Harmooniumid ● Akordeonid
 Löötsad ● Raadiod ● Keelpillid
 Suupillid ● Pillide keeled j. n. e.

AINUESINDUSED EESTIS:

PUHKPILLID:

Produktiv-Genossenschaft, Graslitz
 Wincent Bach Corporation, New-York

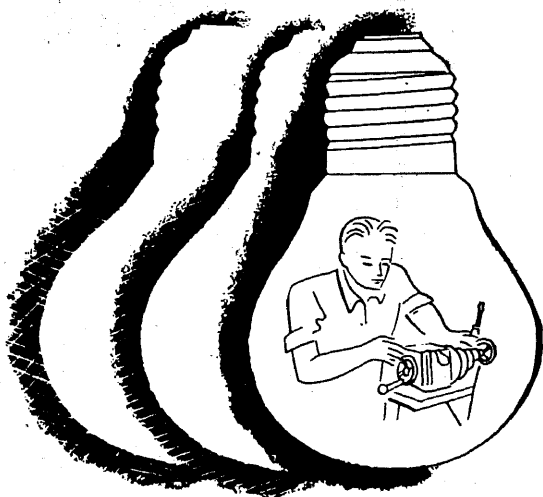
KLAVERID:

August Förster

„Akord“

Ant & Pohla

Tallinn, Pärnu maantee 28
 Telefon 484-90

TUNGSRAM®

Tarvitab vähem voolu,
 annab rohkem valgust

Esindus K/K **EUG. SACHARIAS**, Tallinn,
 Pärnu mnt. 8
 Telefon 467-47

Ostja nõuab

A/S. VILL'a

kvaliteetseid riidesaadusi

Daamidele kõrgevärtuslikke villaseid kleidi- ja kostüümiriideid ainult prantsuse kvaliteetlõngast uusimate mustrite järgi

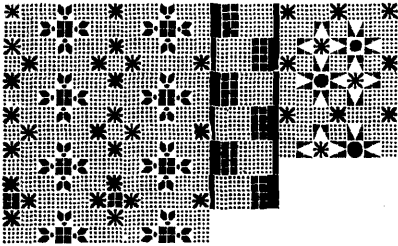
Siididest ühevärvilisi ja trükitud kleidiriideid värvi ehtsusega

Härradele ülikonnariideid parimaist inglise lõngadest rikkalikes mustreis

Meie saadused on müügil kõigis parimaist riideärites

A/S. „VILL“

Tallinn, V. Karja 12. Telef. 450-39

A/S. „TEKLA“

RIIDEKAUPLUSED:

TALLINN, ESTONIA PST. 11, S. KARJA 15, PÄRNU 6, HAAPSALU, KURESSAARE, MUSTVEE, NARVA, PETERSERI, PÄRNU, RAKVERE, VALGA, VIJANDI, VÖRU.

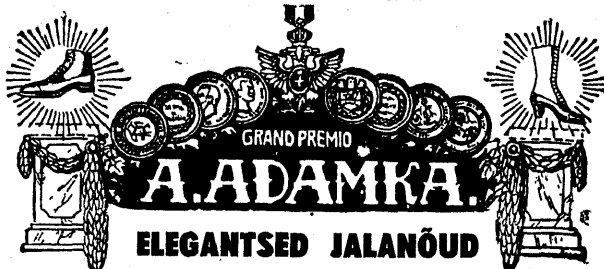
**T O O R I I S T U,
E H I T U S T A R B E I D,
T E R A S - R A U A K A U P U**

pakub

soodsate hindadega

JOH. KRAHE

TALLINN,
NARVA MNT. 4
KÖNETRAAT 308-93

TALLINN, HARJU 26

TELEFON 436-26

Alfred Rebane

Linda Reial

Hooajaks

daamidele ja härradele
UUSIMAS MUSTREIS

kodu- ja välismaa
riidekaupu

soovitab

J. Rosing & Ko.

S. Karja 11. Tel. 445-84

JALANÕUDE KAUPlus
URANUS
VIRU TÄN. 10

Moodsaid
kingi

igaks otstarbeks

Katrin Välbe

Oskar Põlla

A. Pesur'i

VALMISRIIETE- JA
RÄTSEPAÄRI

Kullasepa tän. 7
telefon 445-38

*Rahuldab kõige nõudli-
kuma tellija ja ostja*

Tellimisi täidetakse
kiirelt ja korralikult

isiklikul juhatusel

Austusega A. PESUR

Elmar Torvi

metsamaterjalide müügiladu

TALLINNAS,
LAULUPEO 26
TELEFON 304-10

müüb ja hõõveldab igasugust

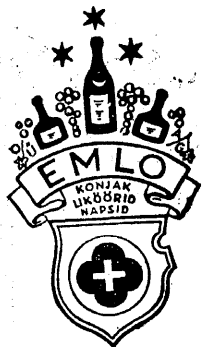
metsamaterjali

Olly Jürisson

Lensi Römmer

U/Ü. „EMLO“

Tallinn, Aia tän. 10. Telef. 451-08

SOOVITAB KÕRGES HEADUSES:
**KONJAKEID, NAPSE,
 LIKÖÖRE, WHISKYT**

Saadaval siin,
TEATRI EINELAUAS

ETA

*Suurim valik
 lõnga- ja
 riideuudiseid*

A.LAAMANN

Ü. Kärja 8. tel. 436-64

Made Varango

Enn Toona

VALMISRIIETEÄRI

G. SALURAND

SAHKENBERG

Tallinn, Pärnu mnt. 41
Kino „Kungla“ kõrval

Suur valik meeste ja naiste

üllriideid ja ülikondi

Tellimiste vastuvõtmine

Roman Saad'i
jalanõudeäri

TALLINNAS

Muukri 4. Telef. 302-66

Enn Parve

Paul Maivel

NAISTE
JA
MEESTE

Valmisriieteäri

B. Rubanowič

Harju 22/24
Telef. 436-95

A T E L J E E
Ed. Taska
Tallinn, Kunstihoone
Tel. 443-58

||
ALGUPARASED KAU-
NISTATUD NAHATÖÖD
JA KUNSTKOITED —
SUNDSAMAD ESEMED
KINGITUSEKS JA MA-
LESTUSEKS.
||

Klaas, portselan
Majatarbed

„D. Mirvitz & Pojad“

asut. 1872. a.

V. KARJA 7

Tartu m. 12

Muusikaõpetaja ja -õpilane omandab
teadlikult ainult firma **K. SAARE**

kontsertpianiino

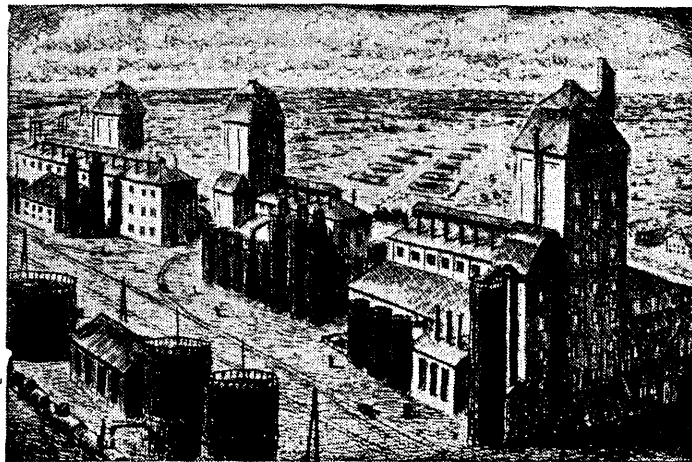
Müük otse tööstusest soodsail tingimusil.

K. SAARE klaveritööstus

Liivalaia 64
Telefon 457-01

A.-S. ESIMENE EESTI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

Endine RIIGI PÕLEVKIVITÖÖSTUS

ÕLIVABRIKUD
KOHTLA-JÄRVEL
1938

JUHATUS JA MUUGIBÜROO: TALLINN, VALLI 4-3

Telegr. aadr.: PEAPÕLEVKIVI. Telef.: juhatus 450-62, üldine 450-85, arveosak. 474-76

ELEKTRIPLIIT

ON IGAS MOODSAS
KORTERIS
PEREAISELE
RÕHMUKS

SUURIM VALIK
JA SOODSAIN
OSTUKOHT
ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN, RAEKOJAPL. 4

KULMUTUSKAPP

AEG

SANTO

HOIAB TEIE
TOIDUAINED
ALATI VARSKED

ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN, RAEKOJAPL. 4

SUURIM VALIK
AJAKOHASEID
VALGUSTUSKEHI
ELEKTRISELTS

AEG

TALLINN, RAEKOJAPL. 4

NÕUDKE
IGALTPOOLT
MAAILMAKUULSAID
TRIIKRAUDE

AEG

MÄRGIGA

PE A 38,2
688

K. k/ü.

LOOKOÖT

Nõukogude Liidu kirjanduse keskladu Eestis

SUUR VALIK RAAMATUID ILU-, KUNSTI-, TEADUSLIKU, PÖLLUMAJANDUSE JA TEHNILISE KIRJANDUSE ALAL.

Teater:

- Волкенштейн. Драматургия 3.60
- Иванов. Воспитание движений актера 7.20
- Немирович-Данченко. Из прошлого 6.80
- Ленский. Водевиль 2.00
- Театральный справочник СССР 6.00
- Якобсон. Психология сценических чувств. актера 3.40

Ilukirjandus:

- Горький. Мать 4.00
- Каверин. Исполнение желаний 4.60
- Квехт. Штурм 3.45
- Катаев. Белесет парус одинокий 4.00
- Малышкин. Севастополь 3.60
- Толстой. Хлеб 1.80
- Федин. Братья 6.00
- ja teised.

Tehnika:

- Аксенов. Земледел литейного цеха. 274 стр. 2.40
- Агроскин. Коксование, курс для металлостр. 3.20
- Вульф. Практика и теория токарного дела. 326 стр. 4.75
- Веселовский. Учебник для замощения металлста. 2 кн. 3.45
- Иванов. Строгально-долбежное дело. 296 стр. 15.20
- Кувакин. Кузнечное дело. 190 стр. 3.80
- Ларионов. Слесарь сборщик. 320 стр. 2.40
- Оглоблин. Техминимум токаря. 329 стр. 5.00
- Фалькивич. Газовая сварка и резка. 210 стр. 4.00
- 2.50

Tekstilitööstus:

- Александров. Кручение пряжи. 100 стр. 1.40
- Дворницкий. Шелкоткачество. 82 стр. 1.00
- Доброгурский. Механика текстильных машин. 4.00
- Егоров. Отварка хлопчато-бум. ткани. 76 стр. 0.80
- Карзинкин. Зверообразовательные механизмы. 1.60
- Монахов. Ткацкий станок. 2 тома. а 8.00
- Никитин. Размотка пряжи и шпулевка утка. 2.00
- Павлов. Работа на банкбромше. 62 стр. 11.20
- Петли. Таблицы перевода площади ткани с 0.40
- Рабочие приемы и организация труда сновальщицы 0.40
- Халтурин. Таблицы перевода площади ткани с 4.40
- одной ширины в другую 2.80
- Чернобыльский. Ткацкие станки в шерст- 0.80
- яном производстве
- Шмулевич. Работа на мотальных машинах в
- хлопчато-бум. произ.

TALLINN PÄRNUM 28

TELEF. 462-56